

ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ปริญญาบัตร

ของ

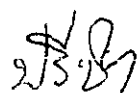
อรพินท์ นาคประดิษฐ์

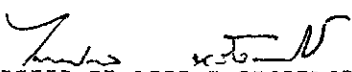
THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

เสนอตอบหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

7 มีนาคม 2518

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควร รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

 อรรถพร ประธาน

 กรรมการ

7 มีนาคม 2518

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจาก ดร.ปรีชา
ธรรมมา และอาจารย์ไพศาล วังพานิช ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ทั้งสอง
ท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สองแสง หงส์ประภัศร อาจารย์อรุณศรี
กุ่มท อาจารย์อังคณา สายชก และอาจารย์เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ
ช่วยเหลือ ให้ความสะดวกเกี่ยวกับข้อทดสอบมาตรฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนขอขอบคุณคุณครูใหญ่และคณะครูโรงเรียนเมืองยะลา
โรงเรียนนิบงชนูปถัมภ์ โรงเรียนรัชตะวิทยา และโรงเรียนดงประชา ที่ได้ให้ความร่วมมือ
เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณคณะศึกษานิเทศก์จังหวัดยะลา และผู้ใกล้ชิดอีกหลายท่าน
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

อรพินท์ นาคประคิบฐ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
/ ภูมิหลัง	1
/ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
/ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
/ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
/ ข้อตกลงเบื้องต้น	6
/ คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	8
/ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	8
/ คุณธรรมแห่งพลเมืองดี	10
/ สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	12
3 วิธีดำเนินการ	13
/ กลุ่มตัวอย่าง	13
/ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	14
ก. แบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี	14
ข. แบบทดสอบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการเรียน	24
/ การดำเนินการรวบรวมข้อมูล	24
/ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	24
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
/ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	29

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ	38
ความมุ่งหมายในการวิจัย	38
กลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
อภิปรายผล	40
ขอเสนอแนะ	43
บรรณานุกรม	44
ภาคผนวก	

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทโรงเรียนและเพศ	13
2	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทอาชีพผู้ปกครอง	14
3	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามรายได้ของผู้ปกครอง	14
4	ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่ผู้ปกครอง ประกอบอาชีพต่างกัน	30
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่างคุณธรรม แห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน	30
6	ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่ผู้ปกครอง มีรายได้ต่อเนื่องแตกต่างกัน	31
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่างคุณธรรมแห่ง พลเมืองดีของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน	31
8	ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน	32
9	ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์	33
10	ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	34
11	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ	35
12	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี	35
13	ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมทั้ง 4 ประการ	36
14	การสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมด้านความ ซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ ความรู้จักกาลเทศะ	36
15	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามคุณธรรมแห่งพลเมืองดี	ภาคผนวก

ภูมิหลัง

✓ การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการพัฒนาประเทศ ดัง พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในงานพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ 12-13 พฤศจิกายน 2517 ทรงอ้างถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า ..... งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญหรือความเสื่อมของชาตินั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ ..... จึงอาจกล่าวได้ว่า ผลการศึกษาของเยาวชนในปัจจุบันจะเป็นเครื่องกำหนดความเจริญของประเทศชาติในอนาคต ปัจจุบันนโยบายทางด้านการศึกษารัฐจึงมุ่งที่จะยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องอาศัยคุณภาพของบุคคลเป็นพื้นฐานสำคัญ ดังที่ บรรพต วีระสัย (บรรพต วีระสัย 2512 : 5) กล่าวว่า คุณภาพของบุคคลในชาติเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะกิจการทั้งมวลจะมีคุณภาพ ดี-เลว เคน-คอยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ดำเนินการวางแผน และดูแลปฏิบัติในกิจการนั้น ๆ ดังนั้นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของบุคคลในชาติจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งย่อมจะต้องอาศัยการให้การศึกษาเป็นแบบหลักๆ ทั้งนี้เพราะคุณภาพของบุคคลจะสูงหรือต่ำย่อมขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของบุคคลในประเทศเป็นสำคัญ (สุกิจ, เหลาสุนทร 2503 : 1) ในเรื่องนี้ ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี (เสริมศรี เกษมศรี 2512 : 3) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการพัฒนากำลังคนและการพัฒนาสังคมให้โดยจริงจังและถาวรนั้น จะต้องมุ่งไปที่เยาวชนเป็นสำคัญ คือมุ่งสร้างลักษณะนิสัยใจคอ ความคิด ความนิยม และความปรารถนา อันจะช่วยใหเยาวชนสนใจในวิชาการ และฝึกตนได้พร้อมทั้งคุณธรรม ความสามารถ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่จะเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับที่จอมพลถนอม กิตติขจร (ถนอม กิตติขจร 2515 : 8) ได้ให้คำขวัญไว้ว่า "เยาวชนฝึกตนดี มีความสามารถ เป็นกำลังของชาติในอนาคต"

✓ทุกชาติทุกภาษารวมประจักษ์มาให้คนในชาติ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี เพื่อการอยู่รวมกันอย่างสงบเป็นสุข ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้จัดให้มีการอบรม สัณสนกลุ่มทรกูลธิดา เฝ้าใ้ประพฤติกฎมิตินตูกตองตามทำนองคลองธรรม การอบรม สัณสนเริ่มกระทำตั้งแต่วัยเด็กเข้าโรงเรียน โดย พ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในครอบครัว เป็นผู้อบรมสั่งสอน เมื่อเด็กโตขึ้นอายุประมาณ 5 ขวบ ก็ถูกส่งไปอยู่โรงเรียน ซึ่งเด็กจะได้รับการอบรมสั่งสอนจาก ครู อาจารย์ ให้มีความ เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ ในทิศทางที่ถูกตองตามความปรารถนาของ สังคม กล่าวโดยสรุป มนุษย์เราจะเป็นคนดีมีความสุข จะต้องมีความรู้ดี, มีความคิดดี, และมีการปรับตัวดี ทั้ง 3 ประการนี้เด็กจะได้รับการอบรมสั่งสอน จากโรงเรียนเป็น ส่วนใหญ่ ✓จึงเห็นไ้ว่าการจัดการศึกษาไม่ว่ายุคใดสมัยใด ต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็ก เป็นพลเมืองดีของชาติ ดังแผนจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงโปรดให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการประกาศ ขั้แจงเกี่ยวกับรูปโครงการศึกษาพุทธทศวรรษ 2456 (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ 2504 : 48) มีใจความว่า

"ภาคศึกษายังกับ ได้แกความรู้ทั้งฝ่ายสามัญศึกษาและวิสามัญศึกษา เพียงใด ซึ่งสมควรจะให้ราษฎรมีความรู้เป็นพื้นฐานไว้ทุกคน พอให้รู้ผิดชอบชั่วดี รู้วิชากลาง ๆ ไว้สำหรับให้พอแก่ที่จะครองใจอยู่ทุกวัน รู้จักทางที่จะรักษาตัวทั้งส่วนชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินสมบัติ และชื่อเสียง ใ้คนครองตนให้เป็นพลเมืองดีใดคนหนึ่ง ๆ กับให้รู้จักหา เลี้ยงชีพตามภูมิลำเนาไพร่ตระกูลของตน รวมเรียกว่า ประถมศึกษาภาคหนึ่ง"

เมื่อมีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับต่อ ๆ มา การอบรมสั่งสอนให้เด็ก เป็นพลเมืองดี ก็ยังเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญในการจัดการศึกษาอยู่เช่นเดิม ✓แผนการศึกษา แห่งชาติฉบับพุทธศักราช 2502 ✓ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ก็ยังกำหนดความมุ่งหมายของการ อบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดีไว้เป็นอันดับแรก ✓(กองเผยแพร่การศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ 2504 : 1) มีใจความว่า

"รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคน ได้รับการศึกษาตามควรแก่เอกลักษณ์ เพื่อ เป็นพลเมืองดีที่มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์

มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ และทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ"

✓ เมื่อพิจารณาจากความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ จะเห็นว่าโรงเรียนมีหน้าที่ให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ ทัศนคติ และคุณธรรมต่าง ๆ แก่นักเรียน โดยโรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้เด็กมีความรู้ดี มีความสามารถในการใช้ความรู้ที่ได้นั้น คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ นอกเหนือจากที่ได้รับจากโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ และสังคมโดยใช้อย่างฉลาด มีทักษะสูง มีทัศนคติที่ดี และมีคุณธรรมอันดีงาม / ทอมสันและบูรวมงาน (Mason and Otter, 1957 : 347) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนมีหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็ก โดยจัดกิจกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนและสังคมเห็นว่าดีให้เด็กได้เรียน เช่น ได้มีความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ ตลอดจนกิจกรรมที่ฝึกความมีน้ำใจต่าง ๆ เช่น ให้ความมีวื่อสัตย์ งามอดทน งามรับผิดชอบ การรู้จักกาลเทศะ ฯลฯ

ปัจจุบันนี้ชาวปรากฏในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติของนักเรียน นักศึกษา เช่น ขกพวกค้าย ขวางป่าระเบิด มีอาวุธอยู่ในครอบครอง มาสถานการศึกษา ในโรงเรียน ทั้งแง่ลักษณะโคมัย แง่สุขภาพจิต ฯลฯ จากสถิติกรมอนามัยมีจำนวนนักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกามโรค มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับทุกปี เช่น ปี พ.ศ. 2512 จำนวน 11,725 คน ปี พ.ศ. 2513 มีจำนวน 16,904 คน ปรากฏการต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ จึงสร้างความไม่พอใจในแง่ของการปลูกฝังนิสัย และการอบรมสั่งสอนเด็กให้เป็นพลเมืองดี ตามที่แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 ได้กำหนดไว้ ✓

การอบรมสั่งสอนเด็กจนครบตามหลักสูตร 7 ปี จะบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการเพียงใด จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และน่าจะศึกษาว่านักเรียนที่สำเร็จตามหลักสูตรประถมศึกษา 7 ปี นั้นมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีหรือไม่ มาก-น้อย เพียงใด และความสัมฤทธิ์ในผลการเรียนจะเกี่ยวข้องกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีหรือไม่ / เพราะในการจัดการศึกษาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมามุ่งแต่จะสอนให้เด็กมีพัฒนาการทางสมอง คือให้มีความรู้ทางด้านวิชาการสูง โดยหวังว่านักเรียนมีพัฒนาการทางสมองสูงแล้ว การพัฒนาการทางจิตใจจะสูงไปด้วย หรือ เด็กจะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงตามไปด้วย แต่เหตุการณ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับนักเรียน นักศึกษาหรือเยาวชนของชาติ ดูเหมือนจะไม่เป็นไปตามที่นักการศึกษา และผู้บริหารทั้งหลายได้ตั้งความ

หวังเอาไว้ ผู้เขียนจึงจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ
คุณธรรมแห่งพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 เพื่อเป็นข้อคิดในการปรับปรุงการ
ศึกษา โดยเฉพาะการวัด การวัดผู้ครูในโอกาสต่อไป.

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของเด็กกับคุณธรรม
แห่งพลเมืองดี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมือง
กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของเด็ก ที่ผู้ปกครองบอกรายชื่อและรายได้
แตกต่างกัน และเด็กที่ศึกษาในโรงเรียนต่างประเภทกัน
4. เพื่อศึกษาความถี่เรียนที่ ได้รับการอบรมสั่งสอนมา 7 ปี มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
เป็นอย่างไร มีคุณธรรมสูง-ต่ำ ในด้านใด
5. เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในด้านต่อไปนี้
  - 5.1 ความเป็นนิสัย
  - 5.2 ความอดทน
  - 5.3 ความรับผิดชอบ
  - 5.4 ความรู้จักกาละเทศะ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าความรู้หรือสติปัญญา จะเกี่ยวข้องกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้วย
หรือไม่
2. ทำให้ทราบว่าเด็กยุคประถมศึกษาปี 2503 มีประสิทธิภาพในการสร้างเด็กให้
เป็นพลเมืองดี ดังที่เขียนไว้ในจุดมุ่งหมาย จริงหรือไม่

3.3 แนวทางการศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ผู้บริหาร ทั้งระดับกระทรวง เขต จังหวัด อำเภอ โรงเรียน และครูผู้สอน ในการปรับปรุง การเรียนการสอนในโอกาสต่อไป

4. ในความการวางแผนการศึกษา ผลการศึกษารังนี้ อาจช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องในการ วางแผนการศึกษาตามแผน 5 ปีประเทศ ได้ทราบข้อเท็จจริงบางประการ และนำไปประกอบการ พิจารณาในการวางแผนการศึกษา เช่น การวางหลักสูตร การทำตำราเรียน การวาง โครงการสอน ทั้งนี้ได้ช่วยปรับปรุงส่งเสริมการเรียน การสอนในโรงเรียน เพื่อให้ได้เด็กที่มี ประสิทธิภาพอันจะเบ่งกำลังเข้าในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

5. จะทำใ้ได้กับแผนพัฒนาวัฒนธรรมแห่งพลเมืองดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กระทำกับนักเรียนที่กำลังจะสำเร็จประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2517 ในจังหวัดยะลา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ

จำนวน 295 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของเด็ก

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. วามซื่อสัตย์สุจริต
2. ร่ายกายสุจริต
3. ประเพณีโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ตอนที่ 2 การประเมินผลระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ตัวแปร คือ

1. ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั่วไป ประกอบด้วย
  - 1.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง
  - 1.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
  - 1.3 ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์
2. คุณธรรมแห่งพลเมืองดี ประกอบด้วย
  - 2.1 คุณธรรมความซื่อสัตย์
  - 2.2 คุณธรรมความกตเวทิตา
  - 2.3 คุณธรรมความรับผิดชอบ
  - 2.4 คุณธรรมความรู้จักกาลเทศะ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ถือว่า คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ที่มีในตัวบุคคลสามารถจัดได้เป็นปริพันธ์และคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ในแต่ละบุคคล ผู้ทำแบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ก็จะแตกต่างกัน ถือว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าผู้ทำแบบสอบถามใดคนหนึ่งคน.
2. ผู้ทำแบบสอบถามรายวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้สูงกว่าผู้ทำแบบทดสอบใดคนหนึ่งคน.
3. ปริมาณ และคุณภาพของข้อมูลลักษณะที่แสดงถึงคุณธรรมแห่งพลเมืองดี รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถอธิบายได้โดยอาศัยทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามหลัก Isomorphism (Culver, 1954 : 5-7) นั่นคือ การวิจัยครั้งนี้สามารถใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้.

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความรู้ความสามารถทางคำนวณวิชาการของนักเรียน ซึ่งได้จากคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทำได้ จากการตอบแบบทดสอบมาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

ของสำนักทดสอบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยถือว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ผลการสอบที่นักเรียนกำหนดคะแนนได้จากข้อสอบต่อไปนี้

1. อาเซียน ฉบับ ก. จำนวน 40 ข้อ เวลา 30 นาที.
2. กวีศาสตร์ เหตุผล ฉบับ ก. จำนวน 30 ข้อ เวลา 30 นาที.
3. หน้าเพื่อเบื้อง ฉบับ ก. จำนวน 45 ข้อ เวลา 25 นาที.

2. คุณธรรมแห่งพลเมืองดี คือการแสดงออกของบุคคลเกี่ยวกับความคิดรวบยอดในเรื่องความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรม ที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนา ซึ่งได้จากคะแนนจากแบบสอบถามมาตราประมาณค่าแบบ **Likert's Scale** รวม 4 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามวัดความซื่อสัตย์ จำนวน 20 ข้อ เวลา 10 นาที
2. แบบสอบถามวัดความอดทน จำนวน 20 ข้อ เวลา 10 นาที
3. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ จำนวน 20 ข้อ เวลา 10 นาที
4. แบบสอบถามวัดความรู้จักกาลเทศะ จำนวน 20 ข้อ เวลา 10 นาที

3. พลเมืองดี คือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ทางด้านวิชาการในข้อ 1 และประกอบด้วยความซื่อสัตย์ ทั้ง 4 ประการในข้อ 2

4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2517 ในจังหวัดยะลา

5. อาชีพผู้ปกครอง หมายถึง รับราชการ กำนัน ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และอาชีพอื่น ๆ

6. รายได้ผู้ปกครอง หมายถึง รายได้ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ซึ่งได้รับรวมกันทั้ง 2 คน ในรอบ 1 เดือน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

รายได้ต่ำกว่า 1,500 บาท

รายได้ 1,500 - 3,000 บาท

รายได้สูงกว่า 3,000 บาทขึ้นไป

7. ประเภทโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนรัฐบาล ซึ่งดำเนินการโดยกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งดำเนินการโดยเอกชน.

บทที่ 2

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 (กระทรวงศึกษาธิการ 2504 : 1) ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า 'รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่โอกาส' เพื่อเป็นพลเมืองที่มีศีลธรรมและวัฒนธรรม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้ จึงได้ดำเนินการจัดหลักสูตรขึ้น เพื่อกำหนดเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียน อาทิ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา 'อันจะทำให้' นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ และมีความสามารถตามความมุ่งหมาย สิ่งที่นักเรียนได้รับรวมเรียกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.

เฮนรี แกร์เรตต์ (Henry E. Garrett 1959 : 103) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่สำคัญของแบบทดสอบประเภทวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 2 ประการคือ

1. เพื่อสำรวจให้ทราบว่านักเรียนคนไหนที่ทำได้
2. เพื่อแนะแนวและประเมินค่าให้เขาใจแจ่มชัดยิ่งขึ้นว่า นักเรียนแต่ละคนเรียนอะไรไปบ้าง และยังบอกไว้ในคำนี้ นั่นคือจะได้มองเห็นจุดเด่นหรือจุดอ่อนของนักเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และจะได้ 'รับ' รุ่งแก้ไขให้ดีขึ้น

เจเนซีและดอบบิน (Chauncey and Dobbins 1963 : 66-67) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 5 ประการ

1. เพื่อคุ้ระกัมกับ 'การชองแต่ละคน
2. เพื่อใช้ในการแนะแนวนักเรียน
3. เพื่อใช้ในการสอบเทียบและสอบเลื่อนชั้น
4. เพื่อใช้เปรียบเทียบความสามารถในการสอน ของครูภายในโรงเรียนเดียวกัน หรือเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีข้อสอบมาตรฐาน
5. ใช้ในการวางแผนหลักสูตรในครั้งต่อไป

ปัจจุบันผู้สอนและผู้บริหารการศึกษา ต่างเห็นคุณค่าของการทดสอบที่ดีว่า สามารถนำผลการสอบไปปรับปรุงการจัดการศึกษา ให้เหมาะสมกับเอกลักษณ์ของนักเรียนแต่ละคน และยังสามารถนำผลจากการสอบไปใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นส่วนรวม และช่วยในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการเรียน การสอนในโรงเรียนแต่ละแห่ง แต่ละประเภทได้อีกด้วย.

ชไนเดอร์ (Schneider 1959, 59 : 258-263) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่จบไฮสคูลจากโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนรัฐบาล 111 คน จากโรงเรียนราษฎร์ 103 คน พบว่า นักเรียนโรงเรียนรัฐบาลได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า นักเรียนโรงเรียนราษฎร์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพเตček (Ptecek, 1964) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนในชนบท กับนักเรียนในเมืองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 8 ที่อยู่ในชนบท 190 คน และอยู่ในเมือง 600 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การแก้ปัญหาและความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ของเด็กในเมืองจะดีกว่าในชนบทมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนในเมืองจะได้อะแนนการอ่าน ทักษะทางคณิตศาสตร์ และทักษะในการปรับตัวเข้ากับสังคมดีกว่านักเรียนในชนบท

จิระวัฒน์ วงศ์วัชรวัฒน์ (2507 : 79) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กที่เรียนชั้นประถมปีที่ 4 พบว่า

1. เด็กในเมืองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเด็กในชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กชายและเด็กหญิง มีความสามารถปาน ๆ กันในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

วัน เสงวิมัย (2507 : 91) ได้ทำการศึกษากันว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 ในภาคศึกษา 1 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 514 คน ผลปรากฏว่า เด็กชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์สูงกว่าเด็กหญิง และเด็กที่มาจาก

ครอบครัวที่มีอาชีพต่างกับ ปีนคลันกซ์ในการเรียนภูมิศาสตร์ไม่แตกต่างกัน.

คุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ตามแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2503 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตรในระดับประถมศึกษาไว้ว่า รัฐบาลมุ่งหมายให้พลเมืองทุกคน ได้รับการศึกษาเพื่อเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม ..... ฉะนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ จึงต้องจัดหลักสูตรให้สอน วิชาสังคมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย วิชาหน้าที่พลเมือง ศีลธรรม เพื่อให้เด็กรู้จักสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบ อุดหนุน ซื่อสัตย์ และรู้จักกาลเทศะ ซึ่งพลเมืองทุกคนพึง มีต่อสังคมประชาธิปไตย โดยเฉพาะเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข ความมั่นคง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชาติ คุณลักษณะเหล่านี้ถ้าเด็กมีมากก็สามารถจะทำแบบสอบถาม วัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะใหญ่ ๆ 4 ประการคือ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ ความรู้จักกาลเทศะ ได้คะแนนมากแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มี คุณธรรมสูง ยิ่งไปกว่านี้ถ้าเขาจะเป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต.

รูสเวลท์ (Roosevelt, 1956 : 40-45) ได้กล่าวถึงการเป็นพลเมืองดี ซึ่งพอ จะสรุปได้ว่า การเป็นพลเมืองดีนั้นเริ่มตั้งแต่อยู่ในบ้านหรือครอบครัว ต้องมีสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ ความมีวินัย กล้าหาญ และมีสำนึกสำนึก.

มิลเลอร์ (Millet, 1961 : 386) กล่าวถึงการค้นพบของรอธแมน (Rothman) เกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม แบ่งตามระดับความเป็นอยู่ของผู้ปกครองพบว่า เด็กชายที่เป็นชนชั้นต่ำระดับสูง (Upper Lower Class) จะเลือกทำงานอดิเรกที่มีคุณค่า มีความคิดในการเสียสละเพื่อจวนรวมโดยตั้งใจเป็นทหาร ส่วนเด็กหญิงในระดับเดียวกันสนใจ กีฬาและกิจกรรมที่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เด็กชายชนชั้นกลางชอบใช้เวลาว่างในการพบปะ สังสรรค์ ขอมดนตรี เล่นร่ำ นาเงินนิเกน และการศึกษาต่อ ซึ่งเห็นว่าเด็กชายและ เด็กหญิงที่อยู่ในสังคมที่แตกต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีในด้านต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน.

กรอนบัค (Cronbach, 1954 : 30-32) กล่าวถึงการศึกษาของมีด (Mead) ไว้ว่า ผู้ใหญ่มุ่งจะฝึกเด็กให้เป็นตัวของตัวเอง ให้ช่วยตัวเองได้ ให้มีความใฝ่ใจใน การเรียนและอาชีพ และให้มีความซื่อซึ้งในขนบธรรมเนียมประเพณี ฝน แสงสิงแก้ว

(2508 : 5) กล่าวไว้ว่า ..... เด็กที่มีศีลธรรมคือนั้น ไม่สำคัญที่ฐานะ สำคัญที่
พ่อแม่รักใคร่กันดีหรือไม่ .....

สนธิ เกษะณิริ (2507 : 68-69) กล่าวถึงความหมายของพลเมืองที่ว่า คือ
คนที่ได้รับการยกย่อง โดยพิจารณาถึงคุณธรรมมากกว่าฐานะหรือฐานะ การที่ใครจะ
ยกย่องว่าใครเป็นพลเมืองนั้น นักพิจารณาถึงความประพฤติ คือต้องเป็นผู้ประพฤติดี
ประพฤติชอบ และทำประโยชน์ต่อบ้านเมือง โดยไม่คำนึงถึงความรู้และฐานะ
การเงินมากนัก ถ้าจะกล่าวโดยสรุปตามนัยพุทธบัญญัติ ก็น่าจะสรุปว่าพลเมืองคือนั้น คือ
ผู้ทำดีละเว้นความชั่ว

สำหรับวัฒนธรรมทางจิตใจ สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ (2492 : 1) ได้กล่าวถึง
หลักปลูกฝังความดี 10 ประการ คือ

1. ให้ความสามัคคีในเรืองชาติ เกียรติ วินัย และกล้าหาญ
2. ให้ความซื่อสัตย์ สุจริต และหิริโอตตัปปะ
3. ให้ความกตัญญูทุกเวที
4. ให้ความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร และอดทน
5. ให้ความรู้จักรักกับบิดา มารดา และรู้จักหน้าที่
6. ให้ความเคารพผู้อาวุโส และมารยาทอันดีงาม
7. ใฝ่ใจกว้าง รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
8. ใฝ่ใจความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
9. ใฝ่ใจการระเบียบในการงานและความคิด
10. ใฝ่ใจการสามัคคี รู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักขอร้องให้ผู้อื่นยกย่องและกัน

ชาติ จัทธิ (2507 : 5) ได้นำความมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมืองและ
ศีลธรรมมาแบ่งเป็นคุณธรรมแห่ง 10 เมืองดี 10 ประการ คือ

1. คุณธรรมในความซื่อสัตย์
2. คุณธรรมในใจตนเอง
3. คุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน
4. คุณธรรมในครอบครัว

5. คุณธรรมที่มีต่อครอบครัว
6. คุณธรรมเกี่ยวกับอำนาจและกฎข้อบังคับ
7. คุณธรรมที่มีต่อศาสนา
8. คุณธรรมที่มีต่อชุมชน
9. คุณธรรมตามขนบธรรมเนียม
10. คุณธรรมที่มีต่อประเทศชาติและชนบประเพณี

จากลักษณะที่แสดงถึงความเป็นคนดีที่โลกควรมองเห็น สามารถสรุปเป็นคุณธรรม
แห่งความเป็นพลเมืองดีได้ 4 ด้านดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความอดทน
3. มีความรักใคร่ชอบ
4. มีความรู้รักกาจทะเลาะ

✓ สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. นักเรียนที่ปลูกฝังคุณธรรมที่ต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีต่างกัน
2. นักเรียนที่ปลูกฝังคุณธรรมที่ต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีต่างกัน
3. นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนต่างประเภทกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีต่างกัน
- ✓ ✓ 4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในทางบวก
- ✓ 6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในทางบวก
7. ความสัมพันธ์ภายในระหว่างคุณธรรม 4 ประการ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในทางบวก.

๒๗๓

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย คือ กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา ตามหลักสูตรนโยบายประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 จึงได้เก็บข้อมูลในเดือน มกราคม 2518 โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดมณฑล รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างแสดงไว้ในตาราง 1 ตาราง 2 และ ตาราง 3

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทโรงเรียนและเพศ

โรงเรียน	ประเภท	ชาย	หญิง	รวม
นิคมชนบท	รัฐบาล	42	40	82
เมืองยะลา	รัฐบาล	33	36	69
เขตประธา	ราษฎร์	37	39	76
วัดกะทิงยา	ราษฎร์	31	37	68
รวม		143	152	295

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทอาชีพของผู้ปกครอง

ประเภทอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง	รับราชการ	ค้าขาย, ชาวสวน	ชาวนาและอื่น ๆ
ร.ร.นิมงชนูปถัมภ์	49 %	17 %	34 %
ร.ร.เมืองยะลา	27 %	51 %	22 %
ร.ร.ผดุงประชา	11 %	76 %	13 %
ร.ร.รัชตะวิทยา	51 %	21 %	28 %

ตาราง 3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามรายได้ของผู้ปกครอง

รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่าง	ต่ำกว่า 1,500 บาท	1,500-3,000 บาท	สูงกว่า 3,000 บาท
ร.ร.นิมงชนูปถัมภ์	30 %	56 %	14 %
ร.ร.เมืองยะลา	62 %	32 %	6 %
ร.ร.ผดุงประชา	22 %	59 %	19 %
ร.ร.รัชตะวิทยา	50 %	37 %	13 %

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ก. แบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ผู้วิจัยได้ร่างแบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดยดำเนินการเป็นขั้น ๆ

ดังต่อไปนี้

1. จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
2. หากลักษณะพฤติกรรม (Behavioral Universe) ของคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
3. จักกำหนดกิจกรรมของคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

4. สร้างนิยามปฏิบัติการ (Operational Definition) ของคุณธรรม
แห่งพลเมืองดี และยังได้

5. สร้างแบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้

7. วิเคราะห์ผลตอบกลับ

คุณสมบัติของคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

เพื่อพิจารณาว่าการศึกษารึ่กษาของรูสเวลท์ (Roosevelt, 1956 : 40-45)
มิลเลอร์ (Miller, 1961 : 386) ครอนบัค (Cronbach, 1954 : 30-32)
สปีท เกเบสกีรี (2507 : 68-69) ชาติลี จัทธิ (2507 : 5) และเอกสารของ
สำนักวัฒนธรรมทางจิตใจ สังการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2499 : 1) ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 2
จะพบว่าคุณธรรมแห่งความเมตตาเมืองดีประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น

1. ความเมตตาด้วย สุจริต
2. ความอดทน เข้มแข็ง และขยันหมั่นเพียร
3. ความรู้จรรยาวัธคชคอบ และรู้จักหน้าที่
4. ความรู้จักกาลเทศะ มีมารยาทอันดีงาม
5. ความกล้าหาญ กตเวที
6. ความมีเมตตาธรรม เอาใจเพื่อเอาใจ และการเสียสละ
7. ความสามัคคี รู้แพ้รู้ชนะ รู้จักขอร้อง ให้อภัยกันและกัน

หาคุณลักษณะพฤติกรรมของเยาวชนแห่งพลเมืองดี โดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. วิธีสังเกต ผู้เขียนใช้เวลาสังเกตบุคคลที่เป็นที่นิยม ได้รับการยกย่องจาก
กลุ่มมาเป็นคนดีมีคุณธรรม ทั้งนักเรียน นักศึกษา และอาจารย์ ว่าเขามีพฤติกรรม
อย่างไรจึงได้เป็นที่รักใคร่ในหมู่เพื่อนฝูง และได้รับการยกย่องว่ามีคุณธรรม ผลจากการ
สังเกตพบว่า พฤติกรรมที่ทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

- เอาใจใส่ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดียิ่ง
- มีความเร็วไวเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเมื่อได้รับความลำบาก
- เป็นคนขยันหมั่นเพียร พยายาม
- มีอารมณ์ดีอยู่เสมอ ไม่โกรธง่าย
- ไม่ฆ่าเล่น เล่าลือ ทำผิด
- ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
- คบคนใกล้เกลียดคนไกล ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
- ยอมรับฟังคำแนะนำของเพื่อนร่วมงาน
- ไม่นิ่งนอนใจยุ่งยากว่าคนที่ตนได้รับ
- ไม่ทอดทิ้งงานเพราะต้องใช้เวลาและยุ่งยาก
- รู้จักใช้วาทะศิลป์ของไม่เอื้อ
- สามารถใช้คำวิจารณ์เกี่ยวกับตนเองจากเพื่อนฝูงได้
- ออกไปไหนไปไหนเพื่อนฝูงทำสิ่งที่ไม่ถูกใจ
- กล้ายอมรับความผิด เมื่อได้ทำผิดจริง

2. วิธีสำรวจ สังเกต สอบถามที่ถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ไปยังนิสิตปริญญาตรี ปริญญาโท และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รวม 50 คน ให้บุคคลเหล่านี้บอกถึงพฤติกรรมของเด็ก ที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี เมื่อนำคำตอบมาหาความถี่ว่าถี่แค่ไหนแล้วหาพฤติกรรมที่มีความถี่สูงไว้ได้ ดังนี้

- รับฟังความคิดเห็นของตน
- กล้าแสดงความคิดเห็น
- กล้ารับผิดชอบงานที่ได้รับผิด
- ขยัน อดทน อดกลั้น
- มีเหตุผล
- มีความละเอียดรอบคอบ
- ใจคอหนักแน่นมั่นคง

- ชอบช่วยคนอื่น
- รักความยุติธรรม
- รู้จักปรับตัว
- มีความซื่อสัตย์ สุจริต
- มีหัวใจเป็นนักกีฬา
- สามัคคี ปรองดอง
- มีความกตัญญู กตเวทิต์
- ทำงานมีระเบียบ

3. วิธีสังเกตว่าผู้เขียนใช้ชีวิตดีกับบุคคลที่ได้รับการยกย่องนิยมชมชอบในหมู่เพื่อนฝูงว่าเป็นคนดี เก่ง งาม งาม โดยพยายามสนทนาให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เพื่อน ๆ ชอบพอและนิยมชมชอบ จึงควรได้ ดังนี้

- มีความรักใคร่ชอบพอกัน
- มีใจกว้าง ใจเมตตา
- ไม่เห็นแก่ตัว ใจดี
- มีความกตัญญู เคารพผู้ใหญ่
- โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือคนอื่น
- มีมานะ อดทน ขยันหมั่นเพียร
- มีความซื่อสัตย์
- พูดจาสุภาพ อบอุ่นกับทุก ๆ คน
- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ
- ไม่ชอบโอ้อวด อดทน
- มีเหตุผล ไม่โกรธง่าย

การจัดกลุ่มพฤติกรรมของชุมชนแห่งพลเมืองดี

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของชุมชนแห่งพลเมืองดี ที่ได้จากชั้นต่าง ๆ ก็
สามารถจัดรวมเป็นกลุ่มของ 1. พฤติกรรมของคนที่มีความดีธรรมแห่งพลเมืองดีได้ ดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์ ✓
2. มีความอดทน ✓
3. มีความรับผิดชอบ ✓
4. มีความรู้จักกาลเทศะ ✓
5. มีความสามัคคี
6. มีความเมตตา กรุณา
7. มีความกตัญญูต่อพ่อแม่

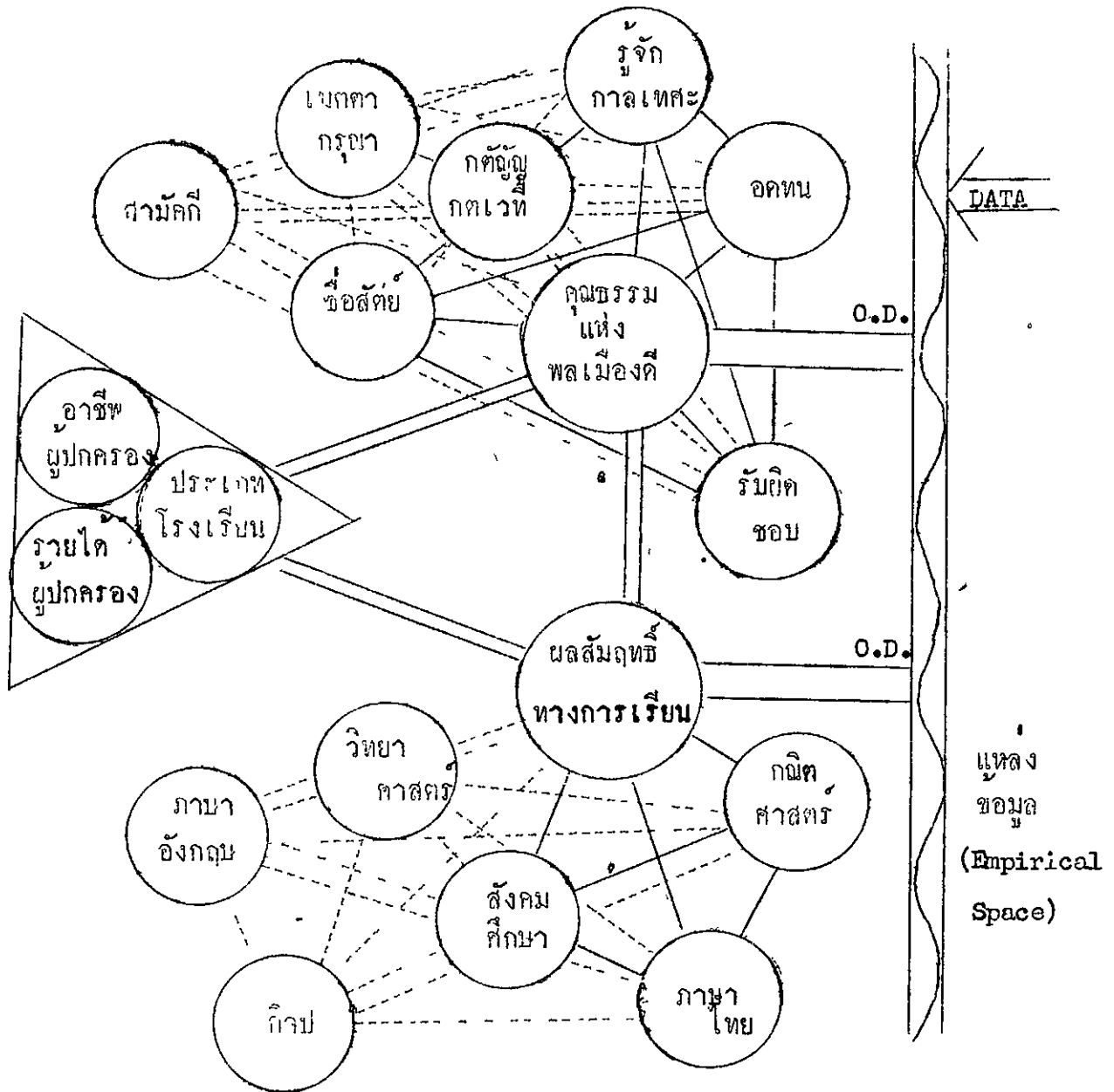
ในการศึกษาครั้งนี้ทำเฉพาะคุณธรรมข้อ 1, 2, 3 และ 4

นิยามปฏิบัติการและยังห

ประมวลจากผลการยกย่องต่าง ๆ และพฤติกรรมที่ได้จากการหาลักษณะของพฤติกรรม
(Behavioral Universe) จึงสามารถสร้างนิยามปฏิบัติการ (Operational Definition)
ดังปรากฏในคำนิยามที่จะวิเคราะห์ของชุมชนแห่งพลเมืองดีในบทที่ 1 แล้วมาสร้างเป็นผัง
ทฤษฎีขึ้น.

ผังทฤษฎี (Theoretical Space)

--- ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคุณธรรมแห่งพลเมืองดี, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

— ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่จะศึกษาในครั้งนี้

O.D. นิยามปฏิบัติการ (Operational Definition)

สร้างแบบสอบถาม

พิจารณาจักรวาลกิจกรรมต่าง ๆ ของคนที่ผู้ชมชมแห่งพลเมืองดีแล้วนำมาเป็นแนวทางในการเขียนแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อความจำนวน 160 ข้อ โดยแบ่งเป็น

4 ชุด

- ชุดที่ 1 ข้อ 1 - 40 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
- ชุดที่ 2 ข้อ 41 - 80 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความอดทน
- ชุดที่ 3 ข้อ 81 - 120 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
- ชุดที่ 4 ข้อ 121 - 160 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้จักกาลเทศะ

แบบสอบถามแต่ละเรื่องวัดพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับ คุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดยให้ผู้ตอบใช้วิธีการประมาณค่าตัวเองออกเป็น 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบพิจารณาจากการกระทำของตัวเองที่ได้กระทำไปจริง ๆ เมื่ออยู่ในสภาพ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ดังที่ปรากฏในข้อความ แบบสอบถาม แล้วให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ลงในช่องหมายเลขที่ตรงกับกรกระทำที่ผู้ตอบ ได้เคยทำออกมาจริง ๆ เมื่ออยู่ในสภาพ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์นั้น ๆ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบ ดังนี้

- ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 1 เมื่อข้อความนั้นไม่ตรงกับกรกระทำของผู้ตอบเลย
- ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 2 เมื่อข้อความนั้นตรงกับกรกระทำของผู้ตอบเพียงเล็กน้อย
- ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 3 เมื่อข้อความนั้นตรงกับกรกระทำของผู้ตอบบางครั้งหนึ่ง
- ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 4 เมื่อข้อความนั้นตรงกับกรกระทำของผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่
- ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 5 เมื่อข้อความนั้นตรงกับกรกระทำของผู้ตอบมากที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามเก็บ ดังนี้

ข้อความ	1	2	3	4	5
ข้าพเจ้าเชื่อใจและทำตามคำสั่งสอนของ ผู้ใหญ่เสมอ			✓		
ข้าพเจ้ามักจะหวั่นไหวตกใจกลัวคนอื่น					✓
ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม			✓		
ข้าพเจ้ามักพูดในสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นและทำ					✓
ข้าพเจ้าเป็นคนโกรธง่ายง่ายเร็ว					✓
ข้าพเจ้าชอบแต่งตัวตามสบาย					✓

การให้คะแนน

แบบสอบถามนี้มีข้อความอยู่ 2 ประเภท คือข้อความที่เป็นในทางบวก และข้อความที่เป็นทางลบ คละกันไป การให้คะแนนเป็นดังนี้ ถ้าข้อความที่เป็นทางบวก เช่น ข้าพเจ้า
ก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม

- ตรงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
- ตรงเป็นส่วนใหญ่ ให้ 4 คะแนน
- ตรงครึ่งหนึ่ง ให้ 3 คะแนน
- ตรงเพียงเล็กน้อย ให้ 2 คะแนน
- ตรงน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ถ้าข้อความเป็นทางลบ เช่น ข้าพเจ้ามักหวั่นไหวในคำพูดของคนอื่น ข้าพเจ้าชอบ
แต่งตัวตามสบาย

- ตรงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน
- ตรงเพียงเล็กน้อย ให้ 4 คะแนน
- ตรงครึ่งหนึ่ง ให้ 3 คะแนน
- ตรงเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
- ตรงมากที่สุด ให้ 1 คะแนน

การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้

ให้นำแบบสอบถามไปทดลองสอบ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนคณะราษฎรบำรุงจังหวัดยะลา บะโรงเรียนสตรียะลา จำนวนทั้งสิ้น 200 คน โดยให้เวลาทำแบบสอบถาม 1 ชั่วโมงครึ่ง ปรากฏว่าทุกคนทำเสร็จตามเวลาที่กำหนดให้

การวิเคราะห์แบบสอบถาม

นำคำตอบที่ได้จากการทดลองสอบมาวิเคราะห์ดังนี้

1. หาดำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ได้ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้วรวมคะแนนแต่ละชุด ค่าคอมของนักเรียนคนหนึ่ง ๆ จะมีคะแนนรวม 4 ชุด แล้วแบ่งวิเคราะห์ทีละชุด เพื่อจะหาอำนาจจำแนกของคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ และความรู้จักกาลเทศะ โดยใช้วิธีการเดียวกัน คือ เมื่อได้คะแนนรวมแล้ว ก็จัดลำดับคะแนนจากสูงสุดถึงต่ำสุด แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำโดยถือเอา 27 % ของนักเรียนที่ได้คะแนนสูงเป็นนักเรียนกลุ่มสูง และ 27 % ของนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำเป็นนักเรียนกลุ่มต่ำ นักเรียนที่ได้คะแนนสูงในชุดที่ 1 คือผู้ที่มีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สูง นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำในชุดที่ 1 คือผู้ที่มีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่ำ จากนั้นจึงวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยหาคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) หาค่าความแปรปรวน (s^2) ของกลุ่มที่ได้คะแนนความซื่อสัตย์สูง หาคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความแปรปรวน (s^2) ของกลุ่มที่มีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่ำ แล้วใช้ t-test (Edward, 1968 : 104) ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ค่า t ที่ได้จะแสดงถึงอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ ค่า t ตั้งแต่ 1.98 ขึ้นไปบอกให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้เขียนได้พิจารณาเลือกแบบสอบถามโดยใช้ค่า t ที่วิเคราะห์ได้เป็นเกณฑ์ เลือกแบบสอบถามข้อที่มีค่า t สูงกว่า 1.98 ขึ้นไปไว้ 20 ข้อ

สำหรับข้อสอบในชุดที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมด้านความอดทน ความรับผิดชอบ และความรู้จักกาลเทศะ ตามลำดับ ก็ใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่า

อำนาจจำแนก แล้วได้แก่ การหาแบบเดียวกับชุดที่ 1 เลือกไว้ชุดละ 20 ข้อ แล้วนำแบบสอบถามทั้งสิ้น 80 ข้อมารวมกันเกิดออกเป็นฉบับเดียวกัน เรียกว่า แบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งละเมืองดี จึงแน่ใจได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้ มีอำนาจจำแนกสูงพอที่จะนำไปใช้ได้.

2. หากความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หลังจากเลือกข้อที่มีคุณภาพสูงได้แล้ว ผู้เขียนได้นำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี Split-half Reliability (Garrett, 1966 : 143) โดยคิดคะแนนจากแบบสอบถาม 80 ข้อที่เลือกไว้ แบ่งคะแนนออกเป็น 2 พก คือ คะแนนของครึ่งแรกและครึ่งหลังในแต่ละคุณธรรม ได้ค่า r_{hh} (ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับ) = .8337 เมื่อได้ค่า r_{tt} (ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ) โดยใช้สูตรของสเปียร์แมน-บราวน์ (Spearman - Brown) ได้ค่า $r_{tt} = .9093$ นับว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นสูงพอที่จะนำไปใช้ได้.

3. หากหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยวิธี Known Group Technique คือ ให้นักเรียน จัดลำดับ (ranking) นักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ว่าใครเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์มากที่สุดในห้อง ใครเป็นผู้ที่มีความอดทนเก่งที่สุด ใครเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงสุด ใครเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะดีที่สุด หรือเอาคำตอบที่รวบรวมได้จากนักเรียน มาจัดลำดับว่าผู้ใดควรได้เป็นลำดับ 1, 2, 3, 4, 5 ในแต่ละคุณธรรม แล้วนำไปเปรียบเทียบกับการจัดลำดับคะแนนที่นักเรียนตอบแบบสอบถามว่าเป็นลำดับแบบเดียวกันหรือไม่ โดยใช้ Spearman Rank Correlation เป็นสถิติในการตรวจสอบ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้

คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์	ได้ค่า r	= .3
คุณธรรมด้านความอดทน	ได้ค่า r	= .6
คุณธรรมด้านความรับผิดชอบ	ได้ค่า r	= .03
คุณธรรมด้านความรู้จักกาลเทศะ	ได้ค่า r	= .3

แล้วนำค่า r ทั้ง 4 คุณธรรมมาแปลงเป็น Fisher's Z เพื่อหาความเฉลี่ยได้ $r = .325$ มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงที่จะวัดคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี สมควรที่จะนำไปใช้ได้

ข. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป็นแบบทดสอบมาตรฐานสำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือเว้นว่างได้ 0 ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 3 ฉบับ คือ

ฉบับไทย ฉบับ ก มีจำนวน 40 ข้อ ให้เวลาทำ 30 นาที ข้อสอบฉบับนี้มีความเชื่อมั่น = .5757

ฉบับภาษาอังกฤษ ฉบับ ก. มีจำนวน 30 ข้อ ให้เวลาทำ 30 นาที ข้อสอบฉบับนี้มีความเชื่อมั่น = .5177

ฉบับที่ 3 ฉบับ ก. มีจำนวน 45 ข้อ ให้เวลาทำ 25 นาที ข้อสอบฉบับนี้มีความเชื่อมั่น = .5024

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ครั้งนี้ ได้รวบรวมตั้งแต่ 6-17 มกราคม 2518 โดยผู้เขียนดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ก่อนที่จะให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบและแบบสอบถามก็ได้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมาย วิธีการตอบแบบสอบถามและได้ย้ำถึงคำตอบว่าจะเก็บเป็นความลับเพื่อให้เด็กเข้าใจและมีความสบายใจในการตอบแบบสอบถามอย่างจริงใจ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาสถิติพื้นฐาน
  - คะแนนเฉลี่ย (Mean)
  - ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
  - ความแปรปรวน (Variance)
2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ หาโดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split - half Technique)

3. ใช้ Rank - difference Coefficient of Correlation หา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการจัดลำดับของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน กับการจัดลำดับตามคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ว่าคุยยากกันหรือไม่เพียงใด
4. ใช้ t-test หาความแตกต่างระหว่างผลของตัวแปร ที่มีต่อเด็กซึ่ง อยู่ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน อย่างไรต่างกัน
5. ใช้ t-test หาความแตกต่างระหว่างผลของตัวแปรที่มีต่อเด็กที่เรียน อยู่ในโรงเรียนต่างประเภทกัน
6. หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ Product Moment Correlation

1. การหาสถิติมูลฐาน

- 1.1 หากหาคะแนนเฉลี่ยในสูตร (Guilford, 1950 : 44)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

- 1.2 หากหาความเบี่ยงเบนมาตรฐานในสูตร (Ferguson, 1966 : 67)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

- 1.3 หากหาความแปรปรวนในสูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

2.1 หากกำหนดว่าแบบเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม วัตถุประสงค์แห่งผลเมืองดี และทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างรายเฉลี่ยของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สูตร t-test (Edwards, 1968 : 104)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำหรือกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำหรือกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำหรือกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ตามลำดับ

2.2 หากหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split-half) แบบชอกซ์ ใช้สูตร (Garrett, 1966 : 143)

$$r_{\frac{1}{2} II} = \sqrt{\frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

$r_{\frac{1}{2} II}$ แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบครึ่งฉบับ

$\sum X, \sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนชกและชอกซ์ ตามลำดับ

$\sum X^2, \sum Y^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนนชกและชอกซ์ ตามลำดับ

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนนชกและชอกซ์

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

เมื่อได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบครึ่งฉบับแล้ว นำมาขยายให้เป็นความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตร (Garrett, 1966, 339)

$$r_{II} = \frac{2r_{\frac{1}{2} II}}{1 + r_{\frac{1}{2} II}}$$

เมื่อ r_{II} แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 $r \frac{1}{2} \frac{I}{II}$ แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับ

3. หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยใช้ Rank-difference Coefficient of Correlation
 วิธีวัดประสิทธิภาพสัมพัทธ์ของการจัดลำดับ

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ ρ คือ Rank-difference Coefficient of Correlation
 D คือ ความแตกต่างของการจัดลำดับ
 N คือ จำนวนลำดับทั้งหมด

4. ใช้ t -test ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมแห่งพลเมืองดี โดย
 ไชยสูตร (Jinor, 1973 : 179)

$$F = \frac{MS \text{ between}}{MS \text{ within}}$$

เมื่อ F แทนค่า F-ratio ที่พิจารณาใน F-distribution
 $MS \text{ between}$ แทนค่า Mean Square ระหว่างกลุ่มตัวแปรที่จะศึกษา
 $MS \text{ within}$ แทนค่า Mean Square ภายในกลุ่มตัวแปรที่จะศึกษา

5. ใช้ t -test ทดสอบประสิทธิภาพของความแตกต่างระหว่างรายเฉลี่ยของตัวแปรที่จะศึกษา
 โดยไชยสูตร (E.F. Lindquist, 1936 : 91)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{MS_v \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่พิจารณาใน t -distribution
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ
 n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

6. หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ Product Moment Correlation (Garrett, 1967 : 143)

$$r = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนน X และของ Y ตามลำดับ

$\sum X, \sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนน X และ Y ตามลำดับ

$\sum X^2, \sum Y^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียน
จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ไว้ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม
X	แทน	คะแนนดิบ
ΣX	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ
ΣX^2	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\bar{X})$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
(s^2)	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน X
(t)	แทน	อัตราส่วนวิกฤติใน t - distribution
F	แทน	F-ratio ที่พิจารณาใน F-distribution
(r)	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนน
r_s	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการจัดลำดับ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้ จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือการวิเคราะห์
ผลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียน กับการหาความ
สัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมแห่งพลเมืองดีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะเสนอผลไปตามลำดับ

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียน

ผลจากการออกแบบสอบถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 295 คน เกี่ยวกับ
คุณธรรมแห่งพลเมืองดีซึ่งมี 80 ข้อ เมื่อนำมาแยกประเภทตามอาชีพผู้ปกครอง, เงินเดือนของ
ผู้ปกครอง, สังกัดของสถานศึกษา (โรงเรียนราษฎร์กับรัฐบาล) และตามระดับสูงต่ำของ

ผลสัมฤทธิ์แล้วได้นำผลของควาบกัคุณธรรมแห่งพลเมืองค้ของนักเรียนมาเปรียบเทียบ ตามลำดับ
ตัวแปรดังกล่าว ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองค้ของนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพ
ต่างกัน

อาชีพ	N	$\bar{X}$	s^2
รับราชการ	102	285.6383	351.0552
ค้าขายและชาวสวน	121	288.0826	1369.3431
ทำนาและอื่น ๆ	72	280.5417	1489.4306

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างระหว่างคุณธรรมแห่ง
พลเมืองค้ของนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน

Source of Variations	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2575.9696	2	1287.9848	1.2310
ภายในกลุ่ม	305526.6270	292	1046.3241	

จากตาราง 4 พิจารณาการรายเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองค้ของ
นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม จะเห็นว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายและชาวสวนมีแนวโน้มว่าจะ
มีคุณธรรมแห่งพลเมืองค้สูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นข้าราชการและประกอบอาชีพทำนาและ
อื่น ๆ อันได้แก่อาชีพรับจ้าง

แต่จากการทดสอบความแตกต่างรายเฉลี่ยคุณธรรมแห่งพลเมืองค้ของทั้ง 3 กลุ่มใน
ตาราง 5 ปรากฏว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นข้าราชการ ประกอบอาชีพค้าขายและชาวสวน
ประกอบอาชีพทำนาและอื่น ๆ มีคุณธรรมแห่งพลเมืองค้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองต่างกัน

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน

ระดับรายได้	N	$\bar{X}$	s^2
ต่ำกว่า 1,500 บาท	121	278.0992	1907.5067
1,500 - 3,000 บาท	138	290.2319	570.3765
สูงกว่า 3,000 บาท	36	288.6389	1984.0923

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างระหว่างคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน

Source of Variations	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	10015.2065	2	5007.6033	5.88**
ภายในกลุ่ม	248370.6952	292	850.5846	

$$F_{.99} (2,292) = 4.69$$

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่
ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน

ระดับรายได้		ต่ำกว่า 1500	1500-3000	มากกว่า 3000
ต่อเนื่อง	$\bar{X}$	278.0992	290.2319	288.6389
ต่ำกว่า 1500	278.0992	-	3.3415**	2.7193**
1500 - 3000	290.2319		-	.0981
มากกว่า 3000	288.6389			-

** มีนัยสำคัญที่ .01 ($t_{.01, 155} = 2.617$, $t_{.01, 257} = 2.576$)

จากตาราง 6 พิจารณาการเฉลี่ยของทั้ง 3 กลุ่ม จะเห็นได้ว่ากลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 1500 บาทต่อเนื่อง มีค่าต่ำสุด ($\bar{X} = 278.0992$) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ 1500-3000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 290.2319$) ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้มากกว่า 3000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ($\bar{X} = 288.6389$)

จากการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยทั้ง 3 กลุ่ม ดังตาราง 7 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 5.8872$) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ตรงตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีต่างกัน

เมื่อทดสอบความแตกต่างของรายเฉลี่ย โดยพิจารณาเป็นคู่ ๆ ดังตาราง 8 ปรากฏว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้มากกว่า 3000 บาท กับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ 1500-3000 บาท มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = .0981$) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้มากกว่า 3000 บาท กับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 1500 บาทมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 2.7193$) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ 1500-3000 บาท กับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 1500 บาท มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 3.3415$)

จากการทดสอบความแตกต่างของระดับคุณธรรมแห่งพลเมืองนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนที่
 ผู้ปกครองมีรายได้ระดับปานกลาง (1500-3000) เป็นผู้ที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองที่สูงกว่า
 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้สูงกว่าหรือต่ำกว่าระดับปานกลาง

ตาราง 9 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนใน
 โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์

สังกัด	N	$\bar{X}$	s^2	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	t
โรงเรียนรัฐบาล	151	291.5364	7.1274	12.5711	2.9943**
โรงเรียนราษฎร์	144	278.9653	10.4994		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 9 แสดงว่านักเรียนโรงเรียนรัฐบาลและนักเรียน
 โรงเรียนราษฎร์มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 ($t = 2.9943$) ตรงตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนต่างประเภทกัน
 มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีต่างกัน นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี
 สูงกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนราษฎร์

ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น ใช้ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์เป็นเกณฑ์ โดยจัดเด็กที่โคเปอร์เซ็นต์ได้ 75 ขึ้นไปเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เด็กที่โคเปอร์เซ็นต์ได้ 25 ลงมาเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แล้วนำคะแนนคุณธรรมของทั้งสองกลุ่มมาหารายเฉลี่ยเพื่อทดสอบความแตกต่างซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตาราง 10 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ระดับผลสัมฤทธิ์	N	$\bar{X}$	s^2	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	t
สูง	75	304.5067	17.5142	38.3468	2.2841*
ต่ำ	75	265.1600	16.0937		

*มีนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 10 แสดงว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ถือว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการศึกษครั้งนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4 ที่ว่า "นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ"

การหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับจากคะแนนที่นักเรียนทำแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และหน้าที่พลเมือง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ซึ่งได้จากคะแนนที่นักเรียนทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ และความรู้จักกาลเทศะ ปรากฏว่า ดังนี้

ตาราง 11 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตัวแปรที่ศึกษา	N	r
นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	75	.3299**
นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	75	-.0920

** มีนัยสำคัญที่ .01

จากตาราง 11 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของเด็กกลุ่มที่เรียนดีหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .3299$) นั่นคือเด็กที่เรียนเก่งมีแนวโน้มว่าจะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูง เชื่อมั่นได้ 99 % แต่ในทางตรงกันข้าม นักเรียนที่อ่อนหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมีความสัมพันธ์กันในทางลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเด็กที่เรียนอ่อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ตาราง 12 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ตัวแปรที่ศึกษา	N	r
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี	295	.1253
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี	295	-.0748

จากตาราง 12 แสดงให้ทราบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไปอันประกอบด้วย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาหน้าที่พลเมือง มีความสัมพันธ์กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี อย่างไรก็ดีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .1253$) ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดีจึงไม่มีความเกี่ยวข้องของตัวแปรกัน ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองไม่ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนเลย

เมื่อพิจารณาเฉพาะยวดยานีทางการเรียน วิชาหน้าที่พลเมืองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองก็มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.0748$) ดังนั้นผลการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียน จะไม่ส่งผลโดยตรงต่อความเป็นพลเมืองดี

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมทั้ง 4 ประการ

กลุ่มตัวอย่าง	N	ความซื่อสัตย์	ความอดทน	ความรับผิดชอบ	ความรู้จักกาลเทศะ
ร.ร.นิบงซินูปัตมภ	82	78.7073	66.1098	78.6951	79.9756
ร.ร.เมืองยะลา	69	70.5768	61.3333	71.6522	73.7391
ร.ร.คิงประชา	76	71.3421	66.5263	76.9605	77.3553
ร.ร.รัชตะวิทยา	68	66.1912	60.6735	67.0441	67.3824
รวม	295	72.7492	63.6068	73.9153	74.9390

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคุณธรรมค่าความรู้จักกาลเทศะสูงสุด ($\bar{X} = 74.9390$) แทกไม่ห่างไกลจากคุณธรรมความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 73.9153$) และความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 72.7492$) แต่คุณธรรมที่นักเรียนยังคอยคือ ความอดทน ($\bar{X} = 63.6068$)

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ ความรู้จักกาลเทศะ

ตัวแปร	ผลสัมฤทธิ์	ความซื่อสัตย์	ความอดทน	ความรับผิดชอบ	ความรู้จักกาลเทศะ
ผลสัมฤทธิ์	1.0000	.4178**	-.0509	.3016**	-.1351
ความซื่อสัตย์		1.0000	.2780**	.4333**	.5597**
ความอดทน			1.0000	.3585**	.4782**
ความรับผิดชอบ				1.0000	.6686**
ความรู้จักกาลเทศะ					1.0000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการวาง 14 เมื่อแยกศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป กับคุณธรรมแห่งใจเมืองก็แต่ละด้านคือ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ และความรู้จักกาลเทศะ จะพบว่า

1. ความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และ ความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .4178, .3016$) ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความซื่อสัตย์ และ ความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงในทางบวก

2. ความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมด้านความอดทน และ ความรู้จักกาลเทศะ มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.0509$) ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความอดทน และ ความรู้จักกาลเทศะ ไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

3. ถ้า r ระหว่างความซื่อสัตย์กับความอดทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 ($r = .2780$) นั่นคือ คนที่มีความซื่อสัตย์ก็จะต้องมีความอดทนด้วย

4. ถ้า r ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรับผิดชอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .4333$) นั่นคือ คนที่มีความซื่อสัตย์จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบด้วย

5. ถ้า r ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้จักกาลเทศะ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .5597$) นั่นคือ คนที่มีความซื่อสัตย์จะเป็นผู้รู้จักกาลเทศะด้วย

✓ 6. ถ้า r ระหว่างความอดทนกับความรับผิดชอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .3585$) นั่นคือ ผู้ที่มีความอดทนจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ

7. ถ้า r ระหว่างความอดทนกับความรู้จักกาลเทศะมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .4782$) นั่นคือ คนที่รู้จักกาลเทศะจะเป็นผู้ที่มีความอดทนด้วย

8. ถ้า r ระหว่างความรับผิดชอบกับความรู้จักกาลเทศะมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .6686$) นั่นคือ คนที่รู้จักกาลเทศะจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมแห่งพลเมืองของเด็กเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในจังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2517 ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง กับ คุณธรรมแห่งพลเมืองดี
2. เพื่อศึกษาว่าเด็กเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนในโรงเรียน 7 ปีตามหลักสูตรพุทธศักราช 2503 มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเป็นอย่างไร เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำหรือไม่
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของเด็กที่ผู้ปกครองมีอาชีพและรายได้แตกต่างกัน และเด็กที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนต่างประเภทกัน
4. เพื่อสร้างแบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในจังหวัดยะลา จาก 4 โรงเรียน ซึ่งเลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 295 คน เป็นชาย 143 คน และหญิง 152 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามวัดคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ซึ่งผู้เขียนสร้างขึ้นเองประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ และความรู้จักกาลเทศะ รวมทั้งหมด 80 ข้อ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของสำนักทดสอบ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาคณิตศาสตร์ 30 ข้อ วิชาอ่านไทย 40 ข้อ และวิชาหน้าที่
พลเมือง 45 ข้อ รวมทั้งหมด 115 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ Product Moment Correlation หากความสัมพันธ์สัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรต่าง ๆ

2. ใช้ F-test ทดสอบความแปรปรวนของคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ระหว่างนักเรียน
ที่ผู้ปกครองมีอาชีพและรายได้แตกต่างกัน

3. ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างผลของตัวแปรต่าง ๆ เมื่อ F มี
นัยสำคัญทางสถิติ และใช้ทดสอบคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ระหว่างนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล
และโรงเรียนราษฎร์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนต่ำ

*สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. -เกี่ยวกับคุณธรรมแห่งพลเมือง

1.1 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองที่แตกต่างกัน
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.2310$)

1.2 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองที่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 ($F = 5.8872$)

1.3 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้มากกว่า 3000 บาทต่อเดือน และรายได้
1500 - 3000 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองที่แตกต่างจากนักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้
ต่ำกว่า 1500 บาทต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 3.3415, 2.719$)
แต่นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้สูงกว่า 3000 บาทต่อเดือนกับรายได้ 1500 - 3000 บาท
ต่อเดือน มีคุณธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.891$)

1.4 นักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลกับนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ มีคุณธรรมแห่งพลเมืองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 2.9943$)

1.5 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีคุณธรรมแห่งพลเมืองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 นักเรียนในกรุงเทพมหานครมีคุณธรรมสูงในระดับใกล้เคียงกันในด้านความรู้จักกาลเทศะ ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ตามลำดับ ($\bar{X} = 74.939, 73.9153, 72.7492$) คุณธรรมด้านความอดทนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 63.6068$)

2. เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

(2.1) ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมแห่งพลเมืองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำความสัมพันธ์เป็นทางลบแต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง กับคุณธรรมแห่งพลเมือง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(2.3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .4178, .3016$)

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับคุณธรรมด้านความอดทน ความรู้จักกาลเทศะ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.0509, -.1351$)

2.5 ความสัมพันธ์ภายในระหว่าง ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ และความรู้จักกาลเทศะ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .2780, .4333, .5597, .3585, .4782, .6686$)

อภิปรายผล

1. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ ค้าขาย ทำนา ทำสวน หรืออาชีพอื่นใดจะแนบคุณธรรมแห่งพลเมืองที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.231$) นั่นคือ

เด็กที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน จะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเหมือนกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของซูซีฟ ออนโลกสูง (2516 : 92) เรื่องคุณธรรมแห่งพลเมืองดีที่ว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน จะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้ปกครองทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ต่างก็ต้องการให้เด็กของตนเป็นคนที่ ดังนั้น การอบรมบุตรหลานจึงมีจุดหมายเหมือนกัน เมื่อเด็กทำแบบสอบถามคุณธรรมแห่งพลเมืองดีจึงได้คะแนนไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน พบว่าในครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า 3000 บาทต่อเดือนเด็กจะได้อะเนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่าเด็กในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 1500 บาทต่อเดือน แสดงว่ารายได้ในครอบครัวมีอิทธิพลต่อคุณธรรมของเด็ก ผลนี้สอดคล้องกับที่ จอห์น บาร์กิน (อ้างจาก สุพัตร์ คุณวัฒน์ 2515 : 265) ได้ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 7500 เหรียญ เด็กจะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี 63 % ส่วนครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5000 เหรียญ เด็กจะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเพียง 46 % สำหรับเด็กที่ผู้ปกครองมีรายได้ปานกลาง คือ 1500 - 3000 บาทต่อเดือนนั้นเด็กจะมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูงกว่า ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้นมีโอกาสใกล้ชิด ให้ความเอาใจใส่ดูแล บุตรหลานได้มากกว่าผู้ปกครองของเด็กที่มีรายได้สูง ๆ หรือรายได้ต่ำ ๆ

3. นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แสดงว่าผลการเรียนมีอิทธิพลต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเฉพาะเด็กที่อยู่ในกลุ่มเรียนเก่งเท่านั้น คะแนนคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของเด็กสองกลุ่มนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษานี้ตรงกับที่ ฮาฟโซน และเมย์ (อ้างจาก Thompson, 1952 : 515) ได้ศึกษาพบว่าเด็กฉลาดมีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมากกว่าเด็กโง่ ผลสอดคล้องกับการศึกษาของ จอห์น บาร์กิน ซึ่งพบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีแนวโน้มว่าจะประพฤติในทางไม่ดีได้ง่ายกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในเรื่องนี้ โดเฮอร์ตี (Dougherty, 1966 : 110) ศึกษาพบว่าความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ มีสูงมากในบรรดาเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างลัทธิทางศาสนาที่เรียนกับคุณธรรมแห่งพลเมืองก็ไม่มีเยี่ยงสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเด็กทั่วไปโดยเฉลี่ยแล้วผลการเรียนมิได้นับถือผลต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองสักมากนัก เว้นแต่เด็กที่มีการเรียนก่อนทางสูงเท่านั้น เด็กส่วนใหญ่ซึ่งมีผลการเรียนระดับปานกลางนั้น คุณธรรมแห่งพลเมืองก็จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ผู้ปกครองที่บ้านมากกว่า ดังที่ นานูเจลิยว สุมาวงศ์ (นานูเจลิยว สุมาวงศ์ 2515 : 95-98) และโซลด์แมน (Soldman 1962 : 408-411) ได้รวบรวมให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า การฝึกอบรมเด็กให้มีคุณธรรมแห่งพลเมืองนั้น ควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังมีอายุน้อย ๆ แล้วค่อยเพิ่มมากขึ้นตามวุฒิภาวะ และพฤติกรรมของผู้ใหญ่จะบ่งชี้ถึงผลต่อการฝึกฝนอบรมเด็กในเรื่องคุณธรรมแห่งพลเมือง

5. คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์กับความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กันสูง ดังนั้นการฝึกอบรมสั่งสอนเด็กในคุณธรรมทั้งสองนี้ควรจะได้ทำไปพร้อม ๆ กัน ดังที่ ฟังก์ และ แวกแนลซ์ (อ้างจาก วรวิทย์ รักธรรม 2515 : 4) ได้อธิบายว่า ความรับผิดชอบนั้นเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่กระทำด้วยความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ และประพฤตินอยู่ในกฎของศีลธรรมและหลักธรรมอีกด้วย และโดยเฉพาะความรับผิดชอบนั้น ผู้หญิงจะมีสูงมากกว่าผู้ชาย เพราะผู้ปกครองมุ่งหวังฝึกเด็กหญิงให้มีความรับผิดชอบในงานบ้านเรือนต่าง ๆ ตั้งแต่อายุน้อย ๆ ส่วนในเรื่องความซื่อสัตย์กับแม่กับ เด็กผู้หญิงจะมีสูงกว่า เพราะเด็กหญิงจะรู้สึกอายมากที่จะแอบดูหนังโป๊ เพราะขาดความซื่อสัตย์ (ละม้ายมาศ ศรีตัตต์, 2510 : 115)

6. ปัจจุบันนี้ความกตัญญูทางวัตถุ และความเร้นแค้นทางเศรษฐกิจซึ่งทับทวีขึ้นนั้นมีส่วนทำให้ศีลธรรมของประชาชนโดยทั่วไปเสื่อมทราม ความดี ความซื่อสัตย์และความเสียสละอันเป็นสิ่งงามของสังคมไทยกำลังหายไป (อานนท์ อากาภิรม, 2515 : 53) จากการศึกษาคนควาเรื่องคุณธรรมแห่งพลเมืองคตินี้ จึงน่าจะช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กที่จะจบการศึกษาจากโรงเรียนประถม ควรจะเป็นคนที่มีความรู้และคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้วย เพราะเด็กคนนี้จะออกไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. เกี่ยวกับการวิจัย

1.1 ควรจะได้นำการวิจัยในเรื่องคุณธรรมของเด็กในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามัคคีความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ฯลฯ

1.2 ควรจะได้นำการวิจัยกับเด็กกลุ่มอื่น ๆ อีก และควรศึกษาแยกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มอ่อน กลุ่มปานกลาง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีว่าเป็นอย่างไร และควรแยกศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมเป็นด้าน ๆ ไป เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับคุณธรรมของเด็กแต่ละกลุ่ม

1.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมแห่งพลเมืองดีกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบผลสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุก ๆ วิชาที่บรรจุในหลักสูตรประถมศึกษาคอนไพลาย ซึ่งเป็นการศึกษามากับนั้น ส่งผลต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของเด็กหรือไม่เพียงใด

1.4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมแห่งพลเมืองดีกับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเกรงใจ ฯลฯ

2. เกี่ยวกับการศึกษาอบรม

2.1 ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการศึกษา รวมทั้งครูผู้ทำการสอนควรจะได้พยายามช่วยกันให้ความสนใจการฝึกฝนอบรมเด็กทางด้านจิตใจให้มากควบคู่กันไปกับการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยเฉพาะคุณธรรมด้านความอดทน ควรได้ฝึกอบรมเด็กให้มีความมานะพยายาม มีความเข้มแข็ง ตั้งแต่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน

2.2 ผู้บริหารระดับกระทรวง กรม กอง ควรสนับสนุนให้การศึกษาได้พัฒนาเด็กในด้านความรู้และเน้นความสำคัญทางด้านคุณธรรมเช่นเดียวกับ การพัฒนาความรู้

2.3 การจัดหลักสูตรสำหรับการศึกษามากับนั้น ควรจะได้ศึกษาและวิจัยกันอย่างละเอียดว่าควรจะมีบรรจุเนื้อหาอะไร ซึ่งจะช่วยปลูกฝังคุณธรรมแห่งพลเมืองดีให้แก่เด็กด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคการศึกษา 1 ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2507, 176 หน้า.
- ชาติ ลัทธิต การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเด็กที่จบชั้น ป. 4 ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2507, 77 หน้า.
- ชูชีพ อ่อนโกลสง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัว ความวิตกกังวลความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516, 104 หน้า.
- ทวี ทองสว่าง การศึกษาสถานภาพการใช้อาคารสถานที่และกำลังครูของโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดพระนคร - ธนบุรี ปีการศึกษา 2513 ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514, 208 หน้า.
- นาฏเจลิยว สุมาวงศ์ เอกสารประกอบการเรียน วิชาการเปรียบเทียบวิธีสอนทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 6 2515, 213 หน้า.
- บรรพต วีระสัย "การศึกษาและกิจกรรมนักศึกษา" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, ต.ค. 2512 โรงพิมพ์กุรุสภา พระนคร, 68 หน้า.
- ✓ ภิญโญ สาร หลักบริหารการศึกษา วัฒนาพานิช พิมพ์ครั้งที่ 2, 2516 695 หน้า.
- ละม้ายนาศ ศรศักดิ์และคณะ อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอบึง จังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัย ฉบับที่ 9 สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก, 2510, 184 หน้า.
- วรดิ รัชธรรม การศึกษารเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์และความรู้สึกรับนิคชอบของเด็กโดยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515 70 หน้า.

ศึกษาธิการ กระทรวง กรมวิชาการ ความเป็นมาของแผนการศึกษา เอกสารกรมวิชาการ
ชุดพัฒนาการศึกษา โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2504,
173 หน้า.

ศึกษาธิการ กระทรวง กรมวิชาการ หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น การช่างวุฒิศึกษา
ฉบับที่ 2503, 59 หน้า.

ศึกษาธิการ กระทรวง กรมการฝึกหัดครู เรื่อนำร่องของกรมการฝึกหัดครู ครุสภา 2512

ศึกษาธิการ กระทรวง กองเผยแพร่การศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503, 74 หน้า.

สุดใจ เหล่าสุนทร วิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา จุลสารสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย
2504, 124 หน้า.

สุพที คุณวัฒน์ "ทำไมเด็กจึงทุจริต" บางกอกโกเจสต์ 2 : 14 ก.ค. 2515 หน้า 250-
265.

อานนท์ อากาภิรม มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์บำรุง
นุกุลกิจ, 2515, 249 หน้า.

Best, John W, Research in Education, Prentice-Hall, Inc., New York, 1963,
320 pp.

✓ Chauncey and Dobbin, Testing for Teacher, American Book Co., New York,
1963, 223 pp.

Cronbach, Lee Joseph, Educational Psychology, Harcourt, Brace, New York,
1954, 628 pp.

Ferguson, George A., Statistical Analysis in Psychology and Education,
Mc Graw-Hill Book Co., New York, 1966, 466 pp.

✓ Garrett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, 4 th, ed., Vakils, Feffer and Sinons Private, Ltd., Bombay I, 1967, 491 pp.

✓ Guilford, J.P., Fundamental Statistics in Psychology and Education, Mc Graw-Hill, Inc. New York, 1965, 605 pp.

Lindquist, Everet Franklin, Statistical Analysis in Educational Research, Boston, Houghton, 1940, 266 pp.

Maccoby, Eleanor E., Developmental of Sex Differences, Standford University Press, Standford, California, 1962, 351 pp.

• Miller, Carroll H., Foundation of Guidance, Harper & Brothers, New York, 1961, 348 pp.

Ptecek, Willian Josepn, Eighth Grade Pupil Achievement in Rural and City Schools in Western Nebraska, Disertation Abstract, 1964.

Roosevelt, Theodore. The Free Citizen, edited by Herman Hagedorn, The Macmillan Company New York, 40-45 p., 1956.

✓ Schnoeder, Wilber Frank, "The Comparative Achievement of the Graduates of Public and Catholic High School" The Elementary School Journal 59 : 258-263, February, 1959.

Seidman, Jerome M., The Child : A Book of Reading, Halt, Rinehart & Winston, New York, 1962, 674 pp.

Thompson, George G. et. al., Educational Psychology Appleton-Century-Grofts, New York, 1959, 535 pp.

ภาคผนวก

คำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม

ขอความในแบบสอบถาม จะถามเกี่ยวกับการกระทำของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ละข้อไม่มีคำตอบ ถูก หรือ ผิด คำตอบที่ดีที่สุด คือ คำตอบที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนอย่างแท้จริง

การตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนตอบโดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนต้องการเลือกเป็นคำตอบ ในข้อหนึ่ง ๆ จะมีช่องให้เลือกตอบ 5 ช่อง แต่ละช่องมีตัวเลข 1 - 5 กำกับไว้

เกณฑ์ในการเลือกตอบ

กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องเลข	1	เมื่อข้อความนั้นไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนเลย
กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องเลข	2	เมื่อข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนเล็กน้อย
กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องเลข	3	เมื่อข้อความนั้นตรงกับการกระทำราวครึ่งหนึ่ง
กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องเลข	4	เมื่อข้อความนั้นตรงกับการกระทำเป็นส่วนใหญ่
กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องเลข	5	เมื่อข้อความนั้นตรงกับการกระทำมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ		1	2	3	4	5
(0)	ข้าพเจ้าชอบพูดเสียงดังขณะอยู่ในห้องประชุม	✓				
(00)	ข้าพเจ้าทนไต่เมือ เพื่อนพูดจาถากถาง					✓

ถ้าเลือกกา ✓ ในช่องเลข 1 และเลข 5 ดังตัวอย่าง ทั้ง 2 ข้อข้างบนนี้แสดงว่าข้อความแรก ไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนเลย แต่ข้อความที่ 2 ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด

ข้อความ	1	2	3	4	5
1. ในการสอบแมครูจะเฉลยข้อเรา ก็ไม่แอบดูของเพื่อน			✓		
2. ขาพเจ้าส่งหนังสือคืนของมุกกรงตามเวลาเสมอ		✓			✓
3. ไปซื้อของ เมื่อได้รับเงินตอบแทนกับขาพเจ้าคืนให้แก่ เจ้าของร้าน					✓
4. ขอยืมเงินเพื่อนมาแล้ว แต่เพื่อนลืม ขาพเจ้าเลย ไม่ใช้คืน	✓				
5. ขาพเจ้าจะรู้สึกเสียใจเมื่อทำสิ่งใดไม่ได้ตามที่พูดไว้			✓		✓
6. บางครั้งขาพเจ้าต้องหยุดพัก เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนตัว					✓
7. ขาพเจ้ายอมรับว่าตนผิด เมื่อขาพเจ้าทำผิดจริง					✓
8. ขาพเจ้ากำหนดเวลาคุณหนึ่งชั่วโมงอย่างดี แต่มักจะไม่ได้ ปฏิบัติตามนั้น			✓		
9. ขาพเจ้ารู้สึกไม่พอใจเลยที่อาชญากรพ้นเงื้อมมือกฎหมาย มาได้เพราะมีทนายเก่ง			✓		
10. ขาพเจ้ายอมรับผลประโยชน์เท่าที่ความสามารถของตน เองจะทำได้					
11. เวลาทำอะไรเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นขาพเจ้าจะสำรวจ ตนเองก่อนที่จะสั่งโทษผู้อื่น					✓
12. ขาพเจ้ายอมสละชีวิตเพื่อประเทศชาติ			✓		
13. ถ้าได้รับราชการขาพเจ้าจะปฏิบัติงานในหน้าที่โดยไม่เห็น แก่ความเหนื่อยยาก					✓
14. ถ้าขาพเจ้าเป็นตัวแทนไปเม่งก็ทำในต่างประเทศ จะ พยายามจนสุดกำลัง					✓
15. เมื่อมีเวลาว่างขาพเจ้าช่วยขอ แม ทำงานบ้านเสมอ					✓
16. ขาพเจ้าเคยหลอกขอเงิน ขอ แม มาใช้เมื่อมีโอกาส					

ข้อความ	1	2	3	4	5
17. เมื่อโต้นมีงานทำข้าพเจ้าจะอดิกลเวลาทั้งหมดเพื่อ งานในหน้าที่					✓
18. ถ้าเป็นหัวหน้าห้องข้าพเจ้าจะบอกผู้ทำผิดให้ถูกราย เมวว่าเพื่อนบางคนจะไม่ชอบ			✓		
19. ข้าพเจ้าชอบครูที่เขาสอนและออกตรงตามเวลา			✓		
20. เก็บของตกได้ ข้าพเจ้ารีบมอบให้ครูเพื่อถามหา เจ้าของ					✓
21. ข้าพเจ้าทนกระหายน้ำได้ เมื่อยังไม่ถึงเวลาพัก					✓
22. ข้าพเจ้าทนทำงานกลางแจ้งได้ เมื่องานนั้นยังไม่เสร็จ			✓		
23. ข้าพเจ้าสามารถระงับความเศร้าโศกไว้ได้เมื่อญาติ ผู้ใหญ่เสียชีวิต			✓		
24. หนาหนาว ข้าพเจ้าทนมีน้ำอุ่นจึงจะยอมอาบน้ำ	✓				
25. เมื่อตัดสินใจว่าจะทำอะไรแล้ว แมพบอุปสรรค ข้าพเจ้าก็ไม่ท้อถอย					✓
26. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดถูกครูลงโทษก็ไม่ได้โทษตีพ่าย			✓		
27. มีคนเหยียบเท้าแล้วไม่ขอโทษ ข้าพเจ้าก็ทำเฉย เสียได้				✓	
28. ข้าพเจ้าไม่หัวเราะเสียงดังในที่ชุมนุมแม้จะได้อ่าน เรื่องที่ตลกใจมาก				✓	
29. เมื่อต้องออกทำงานกลางแดดข้าพเจ้าจะหลบหลีกเสีย บ่อยครั้ง					
30. ข้าพเจ้าทนส่งใคร่เมื่อเพื่อนพูดจากระหม่อมกระเทียบ					
31. ข้าพเจ้าไม่โกรธเมื่อถูกครุตำหนิ			✓		
32. เสื้อตัวที่ชอบมากที่สุดถูกเพื่อนทำขาดข้าพเจ้าก็ ระงับความเสียกายไว้ได้	✓				

ข้อความ	1	2	3	4	5
33. ข้าพเจ้าอดโมโหไว้ได้เมื่อนั่งทำสิ่งที่ไม่ถูกใจ			✓		
34. เมื่อถูกเพื่อนเหยียดหยาม ข้าพเจ้าเคยหยาม เหยียดเพื่อนบ้าง			✓		
35. การอภิปรายไม่นานสนใจ ข้าพเจ้าจึงออกจาก ห้องประชุมก่อนหมดรายการ			✓		
36. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวว่าตัวเองจะเจ็บป่วย			✓		
37. เมื่อเห็นเลือดออกมาก ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกหวาด เสียวหรือทวิ ๆ คลาจะปั่นลม					✓
38. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองท้ออะไรนาน ๆ ไม่ คอยได้			✓		
39. เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกโกรธหรือไม่พอใจ มักจะแสดง ออกทางสีหน้าหรือทางวาจาทันที		✓			
40. เวลาทำงาน ถ้ามีใครมาตึงเสียงดังข้าง ๆ ข้าพเจ้าจะทำต่อไปไม่ได้			✓		
41. ข้าพเจ้าจะรู้สึกเสียใจอยู่หลายวันเมื่อรู้ว่าตัวเอง กระทำความผิด					✓
42. ข้าพเจ้าจะตอระมิดระวังสิ่งของที่เป้นสมบัติ ของตนเอง					✓
43. เงินที่ได้รับจากผู้ปกครองข้าพเจ้าจ่ายได้เพียงพอ					✓
44. ข้าพเจ้าช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านด้วยความเต็มใจ					✓
45. เมื่อมีการประชุมหรือจัดกิจกรรมในโรงเรียน ข้าพเจ้าจะเข้าร่วมด้วยทุกครั้ง					✓
46. ถึงเวลาเข้าห้องเรียนแต่เพื่อนชวนไปธุระห้องอื่น ข้าพเจ้าจะไปด้วยทุกครั้ง					✓

ข้อความ	1	2	3	4	5
47. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดระเบียบหรือคำสั่งของส่วนรวม เสียหายจะพยายามหลบหลีก			/		
48. เมื่อถึงเวรทำความสะอาดห้องข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงจนไม่ทำอะไรได้เสมอ		/			
49. การขาดเรียนบ่อย ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าไม่ใช่เป็น ของเสียหาย ถ้าใครอ่านหนังสือพิมพ์					
50. เมื่อมีน้ำท่วมข้าพเจ้าต้องรีบไปช่วยเหลือนทุกครั้ง					
51. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานข้าพเจ้าจะทำจน เสร็จไม่ว่าจะมีอะไรมาขัดขวาง					
52. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำงานเสร็จช้ากว่ากำหนด บ่อย ๆ เป็นเรื่องเสียกาย					
53. ในการทำงานข้าพเจ้ามักจะไม่วางใจความสามารถ ของตัวเอง					
54. ข้าพเจ้าเคยวางนอน หรือหลับในขณะเรียน หนังสือเสมอ					
55. ในการสอบแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าจะเตรียมตัวอย่างดี					
56. ข้าพเจ้าชอบช่วยทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วน รวมเสมอ					
57. ข้าพเจ้าเคยขาดเรียน เพื่อจะไปทัศนศึกษาใน สถานที่ที่ไม่เคยไปมาก่อน					
58. ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าไม่ใช่หน้าที่ที่จะไปห้าม ปรามผู้อื่นที่กำลังทำลายสาธารณะสมบัติ					
59. ข้าพเจ้าชอบให้มีการหยุดเรียนบ่อย ๆ					

ข้อความ	1	2	3	4	5
60. ขาพเจ้าชอบให้อุ่นทำงานแทนขาพเจ้าเสมอ					
61. ขาพเจ้ามักจะหยอกล้อกับเพื่อนเวลาข้ามถนน					
62. ขาพเจ้ามักจะยื่นพ้งผู้ใหญ่อีกกันเสมอ					
63. ขาพเจ้าชอบชวนเพื่อนคุยหรือปรึกษางานขณะที่เห็นเพื่อนทำงานอยู่					
64. ขาพเจ้าเคยแอบสูบบุหรี่ที่โรงเรียน					
65. แม่ให้เงินไปโรงเรียนวันละ 2 บาท ซึ่งน้อยไป ขาพเจ้าเลยไม่ไปโรงเรียน					
66. ขาพเจ้าเคยอ่านหนังสือในตอมสมุดเพลินจน เลยเวลาเรียน					
67. ขาพเจ้าเคยเก็บเมล็ดดอกไม้ในสวนสาธารณะ ไปปลูกที่บ้าน					
68. ขาพเจ้าไปดูหนังกลางคืนพอหนังเลิกต้องรีบกลับ บ้านทั้งที่เพลงสรรเสริญายังไม่จบ					
69. ขาพเจ้าชอบอ่านหนังสือตอนพลบค่ำเสมอ					
70. ขาพเจ้าชอบไม่ให้มีการสอปลายปี					
71. ขาพเจ้าเคยเดินขมยอนแถวอาคารท่าขอโทษทุกครั้ง					
72. เมื่อพบครูขาพเจ้าก็ทักทายบะยกมือไหวทุกครั้ง					
73. เมื่อนักเรียนรุ่นน้องขยัดของให้ขาพเจ้าไม่ได้ กล่าวคำขอใจ					
74. ขาพเจ้าจะโศกตบตันทีเมื่อเพื่อนพุกจากถูก เหยียดหยาม					
75. ขาพเจ้าไปเยี่ยมกนป่วยที่โรงพยาบาลมักจะพูด เสียงดังเพราะไปกับเพื่อนหลายคน					

ข้อความ	1	2	3	4	5
76. เวลาไปงานศพข้าพเจ้าไม่ชอบพูดมาก					
77. มีคนมางานศพข้าพเจ้าจะยกเข้ามาให้เสมอ					
78. เมื่อครูให้ช่วยทำงานอะไร ข้าพเจ้าสมัครใจ ช่วยด้วยความเต็มใจเสมอ					
79. ข้าพเจ้าชอบพูดเสียงดังเกินไปเมื่อครู					
80. ข้าพเจ้าหยุดขึ้นทรงทุกครั้ง เมื่อมาสถานที่ ราชการซึ่งกำลังชักธงชาติ					

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ตาราง 15 การกำหนดค่าเฉลี่ยรายข้อของแบบสอบถามคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	1.99	21	4.82	41	3.17	61	4.67
2	2.01	22	2.60	42	2.69	62	4.35
3	2.18	23	2.24	43	2.10	63	5.01
4	2.04	24	2.16	44	3.24	64	1.98
5	1.98	25	3.44	45	2.95	65	2.13
6	2.49	26	3.13	46	1.98	66	3.20
7	1.98	27	2.81	47	2.54	67	4.08
8	2.27	28	4.02	48	2.32	68	3.35
9	2.08	29	2.39	49	1.99	69	2.09
10	2.11	30	5.67	50	3.76	70	4.97
11	1.99	31	2.66	51	2.43	71	2.72
12	2.35	32	2.84	52	2.31	72	2.45
13	2.49	33	4.85	53	2.52	73	1.98
14	2.05	34	3.91	54	1.99	74	2.15
15	1.98	35	1.99	55	3.17	75	3.01
16	1.99	36	2.14	56	2.05	76	2.77
17	2.47	37	2.06	57	2.12	77	2.28
18	2.38	38	3.14	58	2.41	78	3.11
19	2.23	39	2.51	59	3.07	79	2.93
20	2.62	40	2.26	60	2.22	80	1.99